

FOKUS: KINESISKE INVESTERINGER I NORDEN

Kina, investeringer og sikkerhetspolitikk: Politikk og perspektiver i Norden – Island

Egill Thor Nielsson

University of Iceland og University of Lapland; The Icelandic Centre for Research

Gudbjörg Rikey Th. Hauksdóttir

*PhD-kandidat, University of Iceland***Sammendrag**

Forholdet mellom Kina og Island er blitt stadig viktigere på 2000-tallet, og det er inngått betydningsfulle avtaler knyttet til frihandel og valutaautveksling, i tillegg til arktisk og geotermisk samarbeid. Island ble i 2005 det første vesteuropeiske landet som anerkjente Kina som en utviklet markedsøkonomi, og var i 2013 det første europeiske landet som undertegnet en frihandelsavtale med Kina. Samtidig som bilateral handel og strømmen av kinesiske turister til Island har økt kraftig, forblir kapitalstrømmen meget liten. Kinesiske investeringer på Island forblir minimal, og det er p.t. bare én aktiv utenlandsk direkteinvestering fra Kina på Island. Dette står i sterk kontrast til den betydelige offentlige debatten om kinesisk påvirkningskraft knyttet til store investeringer på Island, med hovedfokus på potensielle sikkerhetstrusler i forbindelse med Arktis' geostrategiske betydning. Den formodentlig største potensielle investeringen fra Kina kom i 2011, da Zhongkun Group kom med et bud om å investere i land for å utvikle et turistkompleks nordøst på Island, noe som førte diskusjonen inn på kontroversielle temaer som eiendomsrett og til en viss grad nasjonal sikkerhet. Selv om artikkelen ikke finner tegn til sikkerhetstrusler som en følge av utenlandske direkteinvesteringer på Island, kan det likevel være på sin plass med en gjennomgang av lovverket knyttet til investeringer på Island fra land utenfor EØS, for å øke forutsigbarheten. En slik analyse kunne utføres i lys av

*Kontaktinformasjon: Egill Thor Nielsson, e-post: egill@nielsson.is

©2020 Egill Thor Nielsson og Gudbjörg Rikey Th. Hauksdóttir. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), allowing third parties to copy and redistribute the material in any medium or format and to remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially, provided the original work is properly cited and states its license. Citation: Egill Thor Nielsson og Gudbjörg Rikey Th. Hauksdóttir (2020). Kina, investeringer og sikkerhetspolitikk: Politikk og perspektiver i Norden – Island. *Internasjonal Politikk*, 78(1): 68–78. <http://dx.doi.org/10.23865/intpol.v78.2075>

relevante prosesser i andre nordiske land, inkludert for å få på plass standardisert investeringscreening.

Nøkkelord: Kina · Island · investeringer · sikkerhetspolitikk · arktisk

Bakgrunn

Diplomatiske forbindelser mellom Kina og Island ble etablert i 1971, altså 21 år etter de fire andre nordiske landene. Forholdet mellom Kina og Island har blitt mye viktigere de siste årene, med et fokus på områder som jordvarme og arktiske spørsmål, som ble oppgitt som prioriterte temaer i en felles uttalelse i 2013 om et tiltakende bilateralt samarbeid (Folkerepublikken Kinas regjering og Islands regjering, 2013). Samtidig har det vært minimalt med kinesiske investeringer på Island, med bare én rapportert aktiv utenlandsk direkteinvestering (Foreign Direct Investment, FDI), til tross for stor internasjonal oppmerksomhet rundt den geopolitiske påvirkningen fra kinesiske investeringer på Island, samtidig som det har vært lite nasjonal debatt, med unntak av i forbindelse med en potensiell landinvestering i 2011.

Kinesisk-islandsk økonomisk samarbeid

I 2005 ble Island det første vesteuropeiske landet som anerkjente Kina som en fullt utviklet markedsøkonomi (Folkerepublikken Kinas ambassade i republikken Island, 2005). I 2006 ble en protokoll om å innlede forhandlinger om en frihandelsavtale (Free Trade Agreement, FTA) undertegnet, og etter en forstudie ble Island i 2007 det første europeiske landet som gikk inn i FTA-forhandlinger med Kina (China FTA Network, 2007). I kjølvannet av den internasjonale finanskrisen i 2008 ble forhandlingene lagt på is, og de stanset ytterligere opp da Island søkte om medlemskap i Den europeiske union (EU) i 2009 (Jónsson, Hannibalsson & Yang, 2013, s. 1).

Til tross for at FTA-forhandlingene stanset opp, var det kontakt på høyt nivå, og avtaler ble inngått. Etter hvert som Island søkte nye økonomiske samarbeidspartnere etter finanskrisen, undertegnet den kinesiske og den islandske sentralbanken i 2010 en bilateral valutautvekslingsavtale på 57 milliarder islandske kroner med en tre års forfallstid. Avtalen ble fornyet i 2013 og 2016, med en forlengelsesklausul i 2019 (Islands sentralbank, 2016, 1. avsn.).

I april 2012 kom Kinas statsminister Wen Jiabao (2003–2013) på statsbesøk til Island, og seks bilaterale samarbeidsavtaler ble undertegnet, inkludert den første rammeavtalen om arktisk samarbeid mellom Kina og en arktisk stat (Folkerepublikken Kinas ambassade i republikken Island, 2012). Fire måneder senere kom den kinesiske isbryteren R/V Xue Long (雪龙) på besøk til Island og gjennomførte som første kinesiskregistrerte fartøy ferden gjennom Nordøstpassasjen til Island. Ólafur Ragnar Grímsson, Islands president (1996–2016), ble første statsoverhode til å gå om bord i fartøyet. Xi Jinping, Kinas president (2013–), besøkte senere R/V Xue

Long i Hobart underveis til Antarktis under et statsbesøk i Australia i 2014 (Folkerepublikken Kinas utenriksdepartement, 2014).

FTA-samtalene ble gjenopptatt etter statsminister Wen Jiabaos besøk på Island, og den første runden ble avsluttet i januar 2013. Den 15. april 2013 ble Island det første europeiske landet som undertegnet en frihandelsavtale med Kina, og avtalen ble ratifisert den 1. juli 2014. Da frihandelsavtalen ble undertegnet, var Kina allerede blitt Islands største handelspartner i Asia (Utenriksdepartementet på Island, 2013) og var Islands syvende største handelspartner i varer (712 millioner USD) i 2018, med en gjennomsnittlig årlig vekst på 20,64 prosent siden 2014 (Folkerepublikken Kinas ambassade i Island, 2019).

Men frihandelsavtalen mellom Kina og Island omhandlet ikke investeringer i samme grad som Kinas tilsvarende avtaler med New Zealand, Australia eller Sveits, ettersom «bestemmelsene for investeringer ikke går utover, og bare refererer til, en allerede eksisterende bilateral avtale fra 1994 mellom Island og Kina om støtten til, og den gjensidige beskyttelsen av, investeringer» (Utenriksdepartementet på Island, 2013).

Siden den gang har Den polare silkeveien blitt et nytt diskusjonstema i forbindelse med potensielle kinesiske investeringer på Island, men foreløpig er Russland det eneste landet i Arktis som har undertegnet et omforent memorandum (Memorandum of Understanding, MoU) om «Ett belte, én vei»-initiativet (Belt and Road Initiative, BRI). Kina har invitert Island til å undertegne et MoU om samarbeid innenfor rammen av BRI (Folkerepublikken Kinas ambassade i republikken Island, 2018). Men selv om Islands utenriksminister Guðlaugur Þór Þórðarson i en kronikk i China Daily understreket at «regjeringen vår følger nøye og interessert med på 'Ett belte, én vei'-initiativet, inkludert 'Silkeveien på is'» (Thordarson, 2018), har islandske myndigheter uttalt at de foreløpig ikke har tatt noen beslutning i saken (Hauksdóttir, 2019).

Forestillingen om og utsikten til kinesiske investeringer på Island ser ut til å ha mye større geopolitisk relevans enn de faktiske summene kinesiske virksomheter har investert på Island (Gudjonsson & Nielsson, 2017). Med økende spenning mellom USA og Kina samt pågående «handelskrig» har Island, som sin nabo Grønland, sett økt granskning av USAs regjering til nære forbindelser til Kina. Dette var tydelig ved besøket av USAs visepresident Mike Pence på Island i september 2019, da han brukte anledningen på en pressekonferanse i Reykjavik til å advare mot det kinesiske firmaet Huawei og videre takket den islandske regjeringen for å ha avvist deltakelse i Kinas «Ett belte, én vei»-initiativ. Dette ble raskt trukket tilbake av både Islands statsminister Katrín Jakobsdóttir og Islands utenriksminister Gudlaugur Þór Þórðarson, som beskrev uttalelsen som «ikke helt korrekt», og som også påpekte at nåværende fokus for Island/Kina er basert på å gjøre de gjeldende avtaler mer effektive (Böðvarsdóttir & Ólafsdóttir, 2019; RÚV, 2019).

De politiske rammene etablert mellom Island og Kina bygger på et pragmatisk samarbeid som gagnar begge parter. Dette vises i nyere avtaler hvor islandske

eksportører av sjømat og lam får ytterligere markedstilgang, mens Kina ser til Islands ekspertise i arktiske spørsmål og geotermisk ressursutvikling. Det er få bevis på liknende innsats som utvides gjennom økonomiske bestrebelser, ettersom Islands sikkerhetsallianser er basert på at Island er et grunnleggende medlemsland av NATO, og at landets største handelspartnere er land innenfor EØS samt deres nordamerikanske naboer. «Hardsikkerhets trusselen» fra Kina på Island er antatt å være svært begrenset (Einarsson, Hannibalsson & Bailes, 2014).

Kinesiske investeringer på Island

En fullstendig oversikt over kinesiske investeringer på Island er ikke offentlig tilgjengelig, ettersom de fleste er relativt små og ikke definert som FDI i henhold til retningslinjene til Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD), som krever minst 10 prosent utenlandsk eierskap i et selskap (OECD, 2008, s. 17). Ved utgangen av 2018 anså Kinas ambassade på Island Geely Groups investering på 14,5 millioner USD i Carbon Recycling International (CRI) i 2015 som eneste FDI fra Kina til Island (Folkerepublikken Kinas ambassade i republikken Island, 2019). I pressemeldingen om investeringen ble det bemerket at Geelys totale investering i CRI kunne komme opp i 45,5 millioner USD (Carbon Recycling International, 2015). Dette står i klar kontrast til debatten om kinesiske investeringer på Island, for eksempel i en rapport fra Center for Naval Analysis (CNA) med tittelen «Ubegrensede utenlandske direkteinvesteringer: En økende utfordring for sikkerhet i Arktis», der kinesiske investeringer på Island i perioden 2012–2017 anslås å være på 1,25 milliarder USD (5,7 prosent av BNP), inkludert fem store handler med et gjennomsnitt på 30,8 millioner USD (Rosen & Cara, 2017, s. 54).

Det er vanskelig å se hvordan kinesiske virksomheter kan ha investert 1,25 milliarder USD i den perioden uten tydelige kunngjøringer fra islandske myndigheter. Borgere – og til en viss grad selskaper – utenfor Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS) må søke det islandske industri- og innovasjonsdepartementet om tillatelse (Invest Iceland, 2019), i tillegg til at offentlig eide virksomheter utenfor EØS trenger tillatelse i henhold til lov nr. 34/1991 om investeringer av ikke-statsborgere i næringsvirksomhet. I paragraf 4/4 står det: «[I]nvesteringer på Island av fremmede makter, lokale myndigheter eller andre fremmede myndigheter involvert i næringsvirksomhet er forbudt med mindre det er gitt særskilt tillatelse fra handelsministeren.» (Industri- og innovasjonsdepartementet, 2018). Men alle borgere og virksomheter fra EU/EØS har i de fleste tilfeller de samme investeringsrettighetene som islendinger (Invest Iceland, 2019). Tatt i betraktning hvor nøye kinesiske investeringer på Island blir overvåket, er det svært lite sannsynlig at 1,25 milliarder USD er riktig. Og samtidig har den kinesiske ambassaden på Island registrert 33 godkjente islandske investeringsprosjekter i Kina, med en samlet investering på 136,1 millioner USD (Folkerepublikken Kinas ambassade i republikken Island, 2019).

Island har fortsatt de samme lovbestemmelsene for utenlandske investeringer som i 2011, bestemmelser som krever særskilte unntak for investeringer utenfor EØS, og som derfor er helt avhengig av at ministeren vurderer slike unntak i hvert enkelt tilfelle. Det er dessuten verdt å bemerke at det foreligger sektorbaserte restriksjoner for internasjonale investeringer innen fiskeri, fiskekvoter, energisektoren, rett til utnyttelse av energiressurser, transportsektoren og majoritetselskap i flyselskaper som gjelder alle ikke-islandske borgere (Promote Iceland, u.d.), mens kritisk infrastruktur på Island inkluderer «systematisk viktig økonomisk infrastruktur» (Finans- og økonomidepartementet, 2015) og «kritisk cyberinfrastruktur» (Alþingi, 2019). I skrivende stund er det ikke meldt om FDI-investeringer fra Kina innen noen av de begrensede sektorbaserte områdene eller kritisk infrastruktur på Island.

Andre potensielle kinesiske investeringer på Island har vært mye debattert, men enten er de ikke blitt noe av, som Beijing Zhongkun Investment Groups (heretter Zhongkun) planlagte landoppkjøp til et turistkompleks (Justisdepartementet, 2011), eller så er de blitt skrinlagt, slik tilfellet var med tillatelsen til China National Offshore Oil Corporation (CNOOC) om oljeleting og produksjon (Orkustofnun, 2018). Alternativt eksisterer de i form av indirekte eierskap, som at Elkem Norge forblir moderselskapet til Elkem Island til tross for Kina BlueStar Corporations overtakelse av Elkem i Norge (Invest Iceland, 2019), eller de eksisterer i form av leieavtaler, slik tilfellet er med Det kinesisk-islandske arktiske forskningsobservatoriet (Kárhóll Arctic Observatory, 2019).

Eksempelstudier: Zhongkun, CRI, Huawei og BlueStar

Generelt sett er det ikke så mye debatt på Island om kinesiske investeringer og sikkerhetspolitikk, med unntak av tilfellet Zhongkun, et kinesisk eiendomsutviklings-selskap som spesialiserer seg på turisme (Forbes, 2015), som la frem en plan om en landinvestering i august 2011 med et bud på 8,8 millioner USD for 300 km² grunn til å utvikle et turistkompleks på Grímsstaðir á Fjöllum nordøst på Island. Dette tilfellet skiller seg ut på grunn av den opphetede stemningen i den offentlige debatten om kinesiske investeringer på Island, inkludert sikkerhetspolitikk – et engasjement som er mindre merkbart i andre saker.

Metodologisk har vi foretatt en kvalitativ innholdsanalyse (QCA) og en kvalitativ gjennomgang av riksaviser, politiske dokumenter og andre relevante debattarenaer fra det siste tiåret, ettersom alle eksempelstudiene er fra den perioden. De tre sakene, altså Zhongkun-saken, Carbon Recycling International (CRI) og Huawei, har noe felles koding, mens noe er knyttet til hver enkelt sak. Alle hadde koding for om artiklene fremstilte investeringen, eller i Huaweis tilfelle utstyret, som en potensiell sikkerhetstrussel.

Når det gjelder Zhongkun, ble 20 artikler kodet, mens tallet var 10 for CRI og 9 for Huawei. Årsaken til at det var så få artikler om CRI og HW, var at de to sakene ble lite diskutert, og det ble skrevet få artikler om sakene på Island. I tilfellet

Zhongkun var mesteparten av diskursen spesielt negativ til at fremmede investorer kjøpte land (29 prosent av sitatene). Noe av diskursen handlet om at investeringen kunne komme til å true Islands sikkerhet (17 prosent) i et geopolitisk perspektiv, i tillegg til diskurs om at saken truet regjeringskoalisjonen (12 prosent). Det var noe positiv diskurs om at utenlandske investorer kjøpte land, samt positive ytringer om den økonomiske nytten investeringen kunne gjøre (13 prosent). Tilfellet CRI viser at det meste av diskursen omhandlet de positive miljøkonsekvensene av investeringen, og som selve CRI ville ha på miljøet (65 prosent av sitatene), i tillegg til den økonomiske nytten investeringen ville medføre (17 prosent). I tilfellet CRI forekom det ikke diskurs om at investeringen var en trussel mot Islands nasjonale sikkerhet. Tilfellet Huawei viser at mesteparten av diskursen vedrørende Huaweis utstyr er nøytral hva angår om utstyret er en trussel mot Islands nasjonale sikkerhet, altså 63 prosent av sitatene, mens 32 prosent av sitatene viste at utstyret kanskje kunne utgjøre en trussel mot Islands sikkerhet, og 5 prosent viste at det ikke er en trussel.

Dette viser at sikkerhetsdiskursen er meget lav i alle de islandske sakene. Tilfellet Zhongkun var i hovedsak konsentrert om utlendingers rett til å kjøpe grunn, tilfellet CRI var mest konsentrert om de positive økonomiske og miljømessige følgene av investeringen, og tilfellet Huawei var for det meste nøytral, selv om noe av diskursen omhandlet hvorvidt utstyret kanskje kunne utgjøre en trussel mot nasjonal sikkerhet, til tross for at Huawei ikke er direkte inne som eier i islandske selskaper.

Selv om det i tilfellet Zhongkun var en diskusjon om nasjonal sikkerhet, forble hovedfokuset rettet mot fremmedes rett til å investere i land på Island, noe som ble sterkt personifisert i den offentlige debatten rundt selskapets leder, Huang Nubo (Tatlow, 2019, 2. avsn). Nøkkeldeltakerne var ikke bare lokalsamfunn og næringslivsaktører. Saken ble også et kontroversielt tema mellom rikspolitikere, og myndighetene oppnevnte en egen komité for å analysere Zhongkuns investeringsplan (Morgunblaðið, 2012). Prosjektet ble ytterligere gransket på grunn av forretningsplanen, som ble betraktet som urealistisk «med planer om å investere 200 millioner USD i et 120 roms luksushotell, flyplass, golfbane og ridesenter» (Tatlow, 2019).

Selv om det vil forbli usikkert om akkurat dette prosjektet ville vært økonomisk bærekraftig, ettersom det omsider ble skrinlagt i 2014 (RÚV, 2014), er tendensen med en voksende strøm kinesiske turister, den største turistgruppen i verden når det gjelder både antall og økonomisk forbruk (Zhu, 2018), åpenbar på Island, der kinesisk turisme har økt fra 8784 i 2011 til 89 495 i 2018, med et forbruk på 424 USD per dag – den høyeste summen for noen turistnasjonalitet på Island (Íslandsbanki, 2019). På tross av økningen av kinesiske turister til Island ligger de langt bak det totale antallet amerikanske statsborgere som besøker Island, med 694 817 avreiser fra Keflavik i 2018. Kina ligger på sjetteplass på listen etter Storbritannia, Tyskland, Canada, Frankrike og Polen. Med tanke på den ekstreme økningen av turisme til Island, inkludert fra Kina, med en økning fra 565 600 besøkere i 2011 til 2,3 millioner i 2018, ville kanskje prosjektets økonomiske potensial ha blitt vurdert annerledes i dag (Icelandic Tourist Board, 2019).

Grímsstaðir á Fjöllum ble senere (i desember 2016) kjøpt av en annen utenlandsk investor, Jim Ratcliffe, en forretningsmann fra Storbritannia (Reynisson, 2016). Dette kjøpet vekket ikke den samme sikkerhetsdebatten på Island som budet til Zhongkun, men alle EØS-borgeres rett til å kjøpe grunn på Island på grunn av EØS-avtalen er blitt gjenstand for offentlig debatt og er et kontroversielt tema blant politikere.

Det indirekte kinesiske eierskapet i Elkem Island, en stor produsent av ferrosilisium til stålindustrien i Grundartangi i det sørvestlige hjørnet av Island, står i klar kontrast til den meget politisk ladede debatten om Zhongkun. Elkem Island ble en del av China National BlueStar (Group) Co, Ltd. i januar 2011, da BlueStar (som da var eid med 80 prosent av den statseide kinesiske virksomheten ChemChina Corporation, og 20 prosent av det amerikanske investorselskapet Blackstone Group) overtok Elkem AS i Norge (og dermed det islandske datterselskapet). Islands daværende industriminister, Katrín Júlíusdóttir, uttalte at «Jeg kan ikke se at det forandrer noe for oss islendinger om et selskap har kinesiske eller norske eiere, dette er et privat selskap som selger et selskap til et annet privat selskap», og bemerket at de nye eierne må følge islandske lover på samme måte som de tidligere norske eierne. Hun bemerket også det faktum at et islandsk selskap betraktes som en interessant investering, bør ses som gode nyheter for det islandske folk (Vísir, 2011). I 2012 ble det undertegnet en felleserklæring av Islands regjering og China BlueStar Co., Ltd. om et solenergi- og silisiumprosjekt på Island (Statsministerens kontor, 2012), uten at det førte til nevneverdig debatt om eierskapet til moderselskapet til Elkem Island.

Konklusjoner

Alt i alt har det vært lite kinesiske investeringer på Island, og til tross for debatten i forbindelse med Zhongkun-investeringen ser det i det store og hele ikke ut til å ha påvirket forholdet mellom Kina og Island i særlig grad, ettersom landene økte sitt formelle samarbeid betydelig i den samme perioden da Island ble det første europeiske landet som undertegnet en FTA med Kina i 2013. Men, som Huang selv bemerket i et intervju med Financial Times, kan saken virke avskrekkende for andre kinesiske grupper som leter etter investeringsmuligheter på Island (Jackson & Hook, 2011).

En undersøkelse av Einarsson, Hannibalsson og Bailes som «systematisk studerte mulige trusler mot Island som følge av økte, utenlandske direkte investeringer i kinesiske næringslivsvirksomheter» (Einarsson et al., 2014, s. 11), konkluderte med at de kinesiske investeringene på Island er gjort med tanke på økonomisk utbytte og ikke har inkludert «harde» trusler mot Islands nasjonale sikkerhet, selv om de utgjør utfordringer for visse sider av Islands sikkerhet.

Dessuten understreket de i sine konklusjoner at den offentlige debatten overdrov den strategiske trusselen kinesiske investeringer på Island representerte, ettersom de var så små (Einarsson et al., 2014, s. 11–12), noe som stemmer overens med bare én registrert FDI fra Kina på Island. Selv om andre potensielle kinesiske investeringer ikke har vært utsatt for det samme offentlige søkelyset som

Zhongkun-saken, forblir faktiske investeringer fra Kina en liten del av FDI på Island (Einarsson et al., 2014).

Sammenliknet med den offentlige debatten i EU/EØS og USA er det ikke noen stor debatt på Island om politikken knyttet til regler og screening av kinesisk FDI. Som tidligere nevnt var Zhongkun-saken et spesielt tilfelle hva angår debatt om kinesiske investeringer med et fokus på eierskap av land. Den overordnede tendensen er at Island følger de andre nordiske landene og EU/EØS-politikken og -reglementet i slike saker. De andre nordiske landene har en større offentlig debatt om regler og screeninger knyttet til kinesisk FDI, og prosesser som standardiseres mellom de nordiske landene, kan vise seg å være nyttige for Island, ettersom landets nåværende investeringslov fra 1991 kanskje ikke gjenspeiler endringene i verdensøkonomien siden den gang, som da lett kan oppfattes som vilkårlige.

Om forfatterne

Egill Thor Nielsson er seniorrådgiver ved den internasjonale divisjonen ved Icelandic Centre for Research (Rannis). Han er PhD-kandidat ved Universitetet på Island og Lapplands universitet (felles grad). Tidligere var han eksekutivsekretær for China-Nordic Arctic Research Center (CNARC) i Shanghai og tilknyttet forsker ved Polar Research Institute of China (PRIC) og Shanghai Institutes for International Studies (SIIS). Han har fungert som rådgiver i arktiske spørsmål for offentlige og private aktører, inkludert Akureyri kommune på Island og Vestnordisk råd, og er tilknyttet forsker ved utenrikspolitisk institutt ved Universitetet på Island og deltaker i nettverket Arctic Circle. Han har tidligere publisert om økonomiske og geopolitiske aspekter ved Arktis i blant annet *The Arctic Yearbook*, *The Maritime Executive*, *World Policy*, *The Diplomat*, *China's China Quarterly of International Strategic Studies* og *People's Daily*. I 2012 deltok han i den femte kinesiske nasjonale arktiske forsknings-ekspedisjonen (CHINARE5) da R/V Xuelong ble det første kinesisk-flaggede skipet som passerte Nordishavet.

Gudbjorg Rikey Th. Hauksdottir er PhD-kandidat ved Universitetet på Island. Hennes forskning fokuserer på Kina og Russlands arktiske relasjoner, de viktigste driverne i forholdet, og analyserer sikkerhetsmessige implikasjoner av dette. Hun har MA i internasjonale relasjoner og BA i kinesiske studier fra Universitetet på Island. Hun har tilbrakt et semester ved Sciences Po i Paris og et år ved Fudan universitetet i Shanghai. Hun har hatt praksisopphold ved China-Nordic Arctic Research Center (CNARC) i Shanghai og ved det islandske utenriksdepartementet.

Kilder

- Alþingi. (2019). 557/149 Stjórnarfrumvarp: Öryggi Net- Og Upplýsingakerfa Mikilvægra Innviða | Þingtiðindi | Alþingi. Hentet 25. mai 2019 fra <https://www.althingi.is/altext/149/s/0557.html>
- Bloomberg. (u.d.). Huang Nubo: Executive profile; biography. *Bloomberg*. Hentet 26. mai 2019 fra <https://www.bloomberg.com/research/stocks/private/person.asp?personId=130221052&privcapId=108754395&previousCapId=108754395&previousTitle=Beijing Zhongkun Investment Group Ltd.>

- Björnsdóttir, S. R. (2011). Byggir höfuðstöðvarnar á Íslandi. *Morgunblaðið*. Hentet fra http://timarit.is/view_page_init.jsp?pageId=5376764.
- Böðvarsdóttir, E. M. & Ólafsdóttir, K. (2019). Ummæli Pence um Belti og braut «ekki alveg nákvæm». *Vísir*. Hentet 5. november 2019 fra <https://www.visir.is/g/2019190909441/ummaeli-pence-um-belti-og-braut-ekki-alveg-nakvaem->.
- Carbon Recycling International. (2015). Geely Group invests in Iceland's Carbon Recycling International in further step forward for new energy methanol vehicle efforts. *Carbon Recycling International*. Hentet 26. mai 2019 fra <https://www.carbonrecycling.is/news/2016/2/16/geely-group-invests-in-icelands-carbon-recycling-international-in-further-step-forward-for-new-energy-methanol-vehicle-efforts>
- Einarsson, S. K., Hannibalsson, I. & Bailes, Alison, J. K. (2014). Chinese investment and Icelandic national security. I S.B. Ómarsdóttir (Red.), *Þjóðarspeguillinn* (s. 2–14). Reykjavík: Félagsvísindastofnun Háskóla Ísland.
- Finans- og eðkomidepartementet. (2015). Fjármálastöðugleikaráð – Fundargerð Frá 2. Október 2015. Hentet 25. mai 2019 fra <https://www.stjornarradid.is/verkefni/efnahagsmal-og-opinber-fjarmal/efnahagsmal/fjarmalastodugleikarad/frett-eda-fundargerd/2015/11/02/Fjarmalastodugleikarad-fundargerd-fra-2-oktober-2015/>
- Folkerepublikken Kinas ambassade i republikken Island. (2005). MoU on strengthening the economic and trade cooperation between China and Iceland signed. Hentet 26. mai 2019 fra <http://is.china-embassy.org/eng/zbgs/t227266.htm>
- Folkerepublikken Kinas ambassade i republikken Island. (2012). Chinese Premier Wen Jiabao pays official visit to Iceland. Hentet 26. mai 2019 fra <http://is.china-embassy.org/eng/xwdt/t926273.htm>
- Folkerepublikken Kinas ambassade i republikken Island. (2018). Remarks by H.E. Ambassador JIN Zhijian at the reception upon assuming the post and celebrations of Chinese New Year. Hentet 26. mai 2019 fra <http://is.china-embassy.org/eng/zbgs/rwjl/t1536495.htm>
- Folkerepublikken Kinas ambassade i republikken Island. (2019). Sino-Icelandic economic and trade relationship. Hentet 26. mai 2019 fra <http://is.china-embassy.org/eng/zbgs/jmgx/t1653166.htm>
- Forbes. (2015). Huang Nubo. Hentet 26. mai 2019 fra <https://www.forbes.com/profile/huang-nubo/#10ad02ab11d6>
- Gudjonsson, H. & Nielsson, E. T. (2017). China's belt and road: Where does the Arctic angle stand? *The Diplomat*. Hentet 26. mai 2019 fra <https://thediplomat.com/2017/09/chinas-belt-and-road-where-does-the-arctic-angle-stand/>
- Hauksdóttir, G. R. Th. (2019). Íslensk stjórnvöld hafa ekki mótað afstöðu til Beltis og brautar. *Kjarninn*. Hentet 18. juni 2019 fra <https://kjarninn.is/frettir/2019-06-18-islensk-stjornvold-hafa-ekki-motad-afstodu-til-beltis-og-brautar/>
- Higgins, A. (2013). Iceland baffled by Chinese plan for golf resort. *The New York Times*. Hentet 18. juni 2019 fra <https://www.nytimes.com/2013/03/23/world/europe/iceland-baffled-by-chinese-plan-for-golf-resort.html>
- Invest Iceland. (u.d.-a). Chinese company buys Elkem, including Iceland smelter. *Invest Iceland*. Hentet 26. mai 2019 fra <https://www.invest.is/press-media/news/invest/chinese-company-buys-elkem-including-iceland-smelter/128>
- Invest Iceland. (u.d.-b). Restrictions. Invest Iceland. Hentet 26 mai 2019 fra <https://www.invest.is/doing-business/restrictions>
- Íslandsbanki. (2019). *Íslensk ferðaþjónusta*. Hentet 26. mai 2019 fra https://islandsbanki-res.cloudinary.com/image/upload/v1/documents/islensk_ferdathjonusta_skyrsla.pdf
- Jackson, R. & Hook, L. (2011). Iceland rejects Chinese investor's land bid. *Financial Times*. Hentet 26 mai 2019 fra <https://www.ft.com/content/26b0f8e2-178a-11e1-b157-00144feabdc0>
- Jónsson, Ö. D., Hannibalsson, I. & Yang, L. (2013). A bilateral free trade agreement between China and Iceland. (I. Hannibalsson, Red.). Reykjavík: University of Iceland. Hentet fra https://skemman.is/bitstream/1946/16786/3/OrnDJonsson_VID.pdf
- Kárhóll Arctic Observatory. (u.d.). Kárhóll Arctic Observatory. Hentet 26. mai 2019 fra <https://karholl.is/en/about>
- Folkerepublikken Kinas utenriksdepartement. (2014). Xi Jinping visits Chinese and Australian Antarctic scientific researchers and inspects Chinese research vessel Snow Dragon. Hentet 26. mai 2019 fra https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/topics_665678/xjpxcxesgjtldrdrjcfhdadlyxxlfjxgswfbtptyjjdglrdhrw/t1212943.shtml
- Industri- og innovasjonsdepartementet. (2018). Act No 34/1991 on investment by non-residents in business enterprises. Hentet 26. mai 2019 fra <https://www.government.is/Publications/Legislation/Lex/?newsid=d5367d1f-116e-11e8-9424-005056bc4d74>

- Justisdepartementet. (2011). Ákvörðun vegna erindis um jarðakaup. Hentet 26. maí 2019 frá <https://www.stjornarradid.is/efst-a-baugi/frettir/stok-frett/2011/11/25/Akvordun-vegna-erindis-um-jardakaup/>
- Morgunblaðið. (2012). Starfshópur fer yfir mál Huangs. *Morgunblaðið*. Hentet 2. maí 2019 frá https://www.mbl.is/frettir/innlent/2012/07/31/starfshopur_fer_yfir_mal_huang/
- OECD. (2008). OECD benchmark definition of foreign direct investment – fourth edition. Hentet 2. maí 2019 frá <http://www.oecd.org/daf/inv/investmentstatisticsandanalysis/40193734.pdf>
- Orkustofnun. (2018). CNOOC Iceland ehf. og Petoro Iceland AS gefa eftir sérlefyfi til rannsókna og vinnslu á kolvetni á Drekasvæðinu milli Íslands og Jan Mayen. Hentet 26. maí 2019 frá <https://orkustofnun.is/orkustofnun/frettir/nr/1911>
- Promote Iceland. (u.d.). Restrictions. Hentet 21. maí 2019 frá <https://www.invest.is/doing-business/restrictions>
- Statsministerens kontor. (2012). Agreements and declarations signed following a meeting between Prime Minister Jóhanna Sigurðardóttir and Premier Wen Jiabao in Reykjavik today. Hentet 26. maí 2019 frá <https://www.government.is/news/article/2012/04/20/Agreements-and-declarations-signed-following-a-meeting-between-Prime-Minister-Johanna-Sigurdardottir-and-Premier-Wen-Jiabao-in-Reykjavik-today/>
- Reynisson, R. S. (2016). Ratcliffe kaupir Grímsstaði á Fjöllum. *Ríkisúvarpið*. Hentet 26. maí 2019 frá <https://www.ruv.is/frett/ratcliffe-kaupir-grimsstadi-a-fjollum>
- Ríkisúvarpið. (2014). Hætta við kaup á Grímsstöðum. *Ríkisúvarpið*. Hentet 26. maí 2019 frá <https://www.ruv.is/frett/haetta-vid-kaup-a-grimsstodum>
- Rosen, M. E. & Thuringer, C. B. (2017). Unconstrained foreign direct investment: An emerging challenge to Arctic security. Hentet frá https://www.cna.org/cna_files/pdf/COP-2017-U-015944-1Rev.pdf
- Tatlow, D. K. (2011). Chinese deal for Iceland property founders over distrust. *The New York Times*. Hentet 26. maí 2019 frá <https://www.nytimes.com/2011/09/22/world/asia/22iht-letter22.html>
- Íslands sentralbank. (2016). The People's Bank of China and the Central Bank of Iceland have renewed their currency swap agreement. Hentet 26. maí 2019 frá <https://www.cb.is/publications/news/news/2016/12/21/The-Peoples-Bank-of-China-and-the-Central-Bank-of-Iceland-have-renewed-their-currency-swap-agreement/>
- Folkerepublikken Kinas regjering og Íslands regjering. (2013). Joint statement between the government of the People's Republic of China and the government of Iceland on comprehensively deepening bilateral cooperation (Beijing, 15. apríl 2013). Hentet frá <https://www.government.is/media/forsaetisraduneyti-media/media/frettir1/Joint-statement-of-PMs-Iceland-China-2013.pdf>
- Íslands utenriksministeret. (2013). Free trade agreement between Iceland and China. Hentet frá https://www.government.is/media/utanrikisraduneyti-media/media/fta-kina/China_fact_sheet_enska_15042013_Final.pdf
- Vísir. (2011). Járnblendid óbeint til stjórvalda í Kína. *Vísir*. Hentet 26. maí 2019 frá <https://www.visir.is/g/2011672068455/jarnblendid-obeint-til-stjornvalda-i-kina>
- Zhu, L. (2018). Top 10 spenders on international tourism. *China Daily*. Hentet 26. maí 2019 frá <http://www.chinadaily.com.cn/a/201809/07/WS5b91b048a31033b4f4654ae1.html>

Abstract in English

China, Investments, and National Security: Nordic Policies and Perspectives – Iceland

Relations between Iceland and China have increased significantly during the 21st century, with landmark agreements reached regarding free trade and currency swap, as well as Arctic and geothermal cooperation. Iceland became the first western European country to acknowledge China as a developed market economy in 2005 and was the first European country to sign an FTA with China in 2013. While bilateral trade and the inflow of Chinese tourists to Iceland have seen steep growth figures, the flow of capital remains very low. Chinese investments in Iceland remain minimal, with only one currently active FDI from China in Iceland. This contradicts the widely discussed influence of large-scale Chinese investments in Iceland, largely focused on potential

security aspects regarding the geostrategic importance of the Arctic region. Arguably, the highest profile proposed investment case from China came in 2011 with a bid from Zhongkun Group to invest in land for the development of a tourism resort in northeast Iceland, stirring up contentious issues on ownership of land and to some extent national security. While the article does not find detectable security threats from FDI in Iceland, it might however be timely to review the legal process of investments from outside of the EEA into Iceland to increase predictability. Such an analysis could be carried out with regards to compatible cases in the other Nordic countries, including standardized investment screening processes in place.

Keywords: China · Iceland · investments · security policy · the Arctic